

JAN TELGEN

Wat gebeurt er allemaal?

Het is niets nieuws dat inkoop nog steeds niet overal als interessant wordt ervaren. En het is ook niet nieuw dat dat zeker voor de publieke sector lijkt te gelden. Natuurlijk weet ik beter: inkoop is heel leuk en enerverend.

Maar af en toe sta ik toch wel te kijken. Ik weet dat er veel gebeurt in het vak, maar zo veel als nu ... Inkoop staat in de publieke sector echt in de schijnwerpers. Ik zal u een paar voorbeelden geven.

In het regeerakkoord is een centrale plaats ingeruimd voor inkoop. En nu eens niet om een bezuinigingsdoelstelling te halen, maar juist op beleidsinhoudelijk terrein. Inkoop moet bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen op het terrein van milieu (duurzaam inkopen), beheersing van de zorgkosten (zorginkoop) en de realisatie van de gemeentelijke autonomie op welzijnsgebied (aanbesteding welzijnstaken).

Daarbij zien we een verschuiving van subsidiërelaties naar inkoop-/aanbestedingsrelaties. Dagelijks zien we aanbestedingen van kinderopvang, verslavingszorg, re-integratie, muziekonderwijs, inburgering, et cetera.

Nu al wordt openlijk gepraat over 100 miljard aan overheidsinkopen

Het besef begint door te dringen dat we jaarlijks geen 50 miljard aan overheidsinkopen hebben, maar dat ook de gelden die naar bijvoorbeeld onderwijs en zorg gaan voor een groot gedeelte worden omgezet in gebouwen, leermiddelen, apparaten en hulpmiddelen. Dat is ook allemaal inkoop. Nu al wordt openlijk gepraat over 100 miljard aan overheidsinkopen en het zou mij niet verbazen als we die raming uiteindelijk nog eens met 100% moeten verhogen (denk aan woningcorporaties, subsidies ...).

Er ligt dus een geweldige klus voor de inkopers in de publieke sector en zij zouden daarin ondersteund moeten worden door een nieuwe aanbestedingswet, door inkoopnetwerk PIANOo en door Tendered. En rond alle drie lijkt nu een storm uitgebroken. De nieuwe aanbestedingswet is namelijk tegengehouden door de Eerste Kamer omdat het te veel raamwerk en te weinig inhoud zou zijn.

Over een voorstel voor die inhoud (Consultatiedocument AMvB's) is vervolgens iedereen heen gevallen en momenteel lijkt consensus hierover ver te zoeken. Pianoo is als netwerk geëvalueerd en kreeg een rapport waar ik als vader van schoolgaande kinderen heel blij mee zou zijn. Maar vervolgens worden de punten waarop ze geen 10 scoren aangegrepen als kritiek, en wordt zijn hele functioneren ter discussie gesteld. En e-systeem Tendered, dat een prominente rol en zelfs een wettelijke basis kreeg in alle voorstellen om de publieke inkopen te verbeteren, wordt stopgezet en mogelijk opnieuw opgestart.

Verder krijgen we vanuit Europa signalen dat we bij potentiële buitenlandse interesse in een opdracht altijd zouden moeten publiceren, ook onder de drempels (dus geen meervoudig onderhandse aanbestedingen).

Maar dan is het toch alleen maar logisch om altijd te publiceren. Waarom zou je immers wel moeten publiceren als voor een opdracht in Eindhoven een leverancier uit Aken geïnteresseerd is, en niet als een leverancier uit Maastricht mee wil doen?

In breder internationaal verband begint er steeds meer verbazing te ontstaan over dat wat in Europa verboden is (voortrekken van bepaalde groepen als mkb of minderheden) en in de Verenigde Staten en enkele ontwikkelingslanden juist een wettelijke plicht is. Dit extreme verschil zal de komende jaren ook onder vuur komen te liggen.

Allemaal dynamische en spannende ontwikkelingen dus. Interessant om te volgen, maar ook direct ingrijpend op het functioneren van de inkopers in de publieke sector. Wat mij betreft is professionaliteit zowel het draaipunt als de achilleshiel bij het omgaan met deze ontwikkelingen. Als we de inkoopprofessionaliteit niet snel en goed op orde krijgen, kunnen we deze ontwikkelingen niet aan. Dan mag verwacht worden dat uitgebreide regelgeving de grootste gevolgen zal proberen in goede banen te leiden.

Maar als het wél lukt om overheidsinkoop snel te professionaliseren, dan kan de inkoopfunctie een wezenlijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van onze maatschappij. ●

Jan Telgen

NEVI hoogleraar Inkoopmanagement

Universiteit Twente

